

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА

Навчально-науковий
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ТА
СОЦІОГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН ІМЕНІ
О.М. ЛАЗАРЕВСЬКОГО

КАФЕДРА
ПРАВА, ФІЛОСОФІЇ ТА ПОЛІТОЛОГІЇ

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

ЛАТИНСЬКА МОВА

Освітній ступінь
Галузь знань

Спеціальність

Кількість кредитів
Рік підготовки, семестр
Компонент освітньо-професійної
програми

Дні занять
Мова викладання
Консультації

Викладач

Контакти

бакалавр
03 Гуманітарні науки
05 Соціальні та поведінкові науки
033 Філософія
052 Політологія

3
3 рік, II семестр
Додаткові навчальні дисципліни, які
вивчаються понад обсяги, визначені
навчальним планом
згідно з розкладом
українська, латинська
щовівторка 13:00–14:20 (208 кабінет, з
можливістю дистанційної роботи на
платформах ZOOM).
Старший викладач
Житник Людмила Олександрівна
E-mail: lzhytnyk1503@gmail.com
т. 0635343254

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Латинська мова» надає здобувачам вищої освіти комплекс необхідних знань, що стосуються основ граматики латинської мови, лексики, як основи утворення наукових та філософських термінів в іноземних та рідній мовах, які мають переважно латинське походження, фразеології, крилатих висловів та афоризмів. Курс орієнтований на усвідомлене засвоєння термінів греко-латинського походження та їх використання в навчальній, науковій та виробничій діяльності.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Латинська мова» є сукупність лексико-граматичних засобів, необхідних для вивчення граматики латинської мови та засвоєння необхідного мінімуму латинських слів та крилатих висловів.

Програма навчальної дисципліни складається з трьох змістових модулів:

1. Фонетична та граматична системи латинської мови.
2. Морфологія латинської мови
3. Основи синтаксису в латинській мові

Мета дисципліни – ознайомити здобувачів вищої освіти із основами латинської мови, допомогти набути практичних умінь і навичок перекладу латинських текстів. Розуміння та використання у навчальній, науковій та виробничій діяльності сучасної фахової та іншої термінології, яка має латинське походження. Оволодіння студентами основами латинської мови надасть їм можливість читати і перекладати філософські та історичні тексти написані латинською мовою.

Загальноосвітні завдання курсу полягають у розширенні лінгвістичного світогляду студентів, у підвищенні їх загальної мовної культури шляхом удосконалення навичок нормативного вживання слів греко-латинського походження. Завдяки чіткій побудові граматики та синтаксису латинська мова розвиває також уміння та навички логічного мислення, аналізу та синтезу.

Виховне та загальноосвітнє значення має знайомство здобувачів вищої освіти із історією виникнення латинської мови, її значенням у розвитку європейської культури та науки.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назва теми	Лекції	Практичні заняття/	Самостій на робота
Модуль 1 Фонетична та граматична системи латинської мови.				
1.	Історія латинської мови та її роль у розвитку світової культури	2	2	7
2.	Латинський алфавіт. Голосні та приголосні. Наголос. Вживання великої літери.	2		7
Модуль 2 . Морфологія латинської мови				
3.	Іменник. Прийменник	2	2	7
4.	Прикметник. Прислівник. Займенник	2	2	7
5.	Дієслово.	2	2	7
6.	Числівник.		2	7
Модуль 3. Основи синтаксису в латинській мові				
7.	Основні поняття синтаксису		2	7
8.	Римський календар та міри.		2	7

9.	Латинські крилаті вислови та Gaudeamus		2	8
	Усього:90	10	16	64

Тематика практичних занять.

Семінарське заняття 1:

1. Роль латинської мови в розвитку світової культури.
2. Вплив латинської мови на становлення романських, германських та слов'янських мов.
3. Латинська мова в системі гуманітарної освіти.
4. Історичні пам'ятки суспільно-політичної думки латиною на теренах України (і Чернігівщини зокрема).

Семінарське заняття 2: Іменник

1. Іменники I відміни: визначення, винятки, парадигми.
2. Визначення іменників II відміни, винятки за родом. Відмінкові закінчення іменників II відміни. Особливості при відмінюванні іменників із закінченнями -us, -er, -um і слова vir.
3. Визначення іменників III відміни. Приголосна, голосна, мішана групи, парадигми відмінювання.
4. Визначення іменників IV та V відмін, парадигми відмінювання.

Семінарське заняття 3: Прикметник

1. Відмінювання прикметників I, II та III відміни
2. Узгодження прикметників з іменниками.
3. Ступені порівняння латинських прикметників

Семінарське 4 Дієслово

1. Часи системи інфекта
  - А. Теперішній час дійсного способу активного і пасивного станів
  - Б. Теперішній час умовного способу активного і пасивного станів
  - В. Минулий час недоконаного виду дійсного способу активного і пасивного станів
  - Г. Майбутній час (перший) дійсного способу активного і пасивного станів
2. Наказовий спосіб теперішнього і майбутнього часів
3. Відмінювання дієслова esse

Семінарське 5 Числівник.

1. Утворення кількісних та порядкових числівників.
2. Відмінювання числівників
3. Розділові та прислівникові числівники

Семінарське 6 Основні поняття синтаксису

1. Основні елементи синтаксису: головні та другорядні члени речення. Синтаксис простого та складного речення в латинській мові.
2. Послідовність перекладу
3. Переклад оригінальних античних текстів з граматичним коментарем.

Семінарське 7 Римський календар та міри.

1. Історія формування римського календаря
  - А. Основні етапи розвитку та реформи римського календаря
  - Б. Рік, місяці, дні тижня
2. Римські міри (вага, довжина і т.п.) і грошові одиниці.

Семінарське 8 Латинські крилаті вислови та Gaudeamus

1. Латинські крилаті вислови: історія походження та їх використання.
2. Gaudeamus: історія виникнення

Рекомендована література

1. Антонюк Г. Д. Латинська мова : навч. посіб. для студ. базового напрямку 6.0305 «Філологія» / Г. Д. Антонюк ; Національний ун-т «Львівська політехніка». – Л. : Видавництво Національного ун-ту "Львівська політехніка", 2006. – 171 с.
2. Бучко Г. Є. Латинська мова : посібник для студентів гуманітарних спеціальностей / Г. Є. Бучко, О. І. Галаса. – Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 2013. – 160 с.
3. Жовківський М. Мудрість народна – мудрість міжнародна. Прислів'я, приказки, крилаті вислови та мовні звороти дев'ятьма мовами / А. М. Жовківський [та ін.]. – Чернівці : Рута, 2004. – 256 с.
4. Звонська Л. Л. Латинська мова : підруч. для студ. відділень класич. філології та ін. філол. спец. вищ. закл. освіти / Л. Л. Звонська, В. М. Шовковий. – К. : Книга, 2003. – 527 с.
5. Кислюк О. І. Курс латинської мови / О. І. Кислюк. – К. : Видавничий дім "КМ Академія", 2002. – 142 с
6. Литвинов В. Д. Латинська мова : елементарний курс / В.Д. Литвинов. – [2-е вид., випр. і доп.]. – Київ : ВД «Києво-Могилянська академія», 2002 . – 95 с.
7. Литвинов В. Д. Латинська мова : підручник для вузів / В. Д. Литвинов, Л. П. Скорина. – К. : Вища школа, 1990. – 247 с.
8. Литвинов В. Латинсько-український словник / В. Литвинов. – К., 1998. 2. Хоміцька З. М. Словник латинських юридичних висловів / З. М. Хоміцька. – Харків : «Право», 2005. – 270 с.3.
9. Ничаюк С. П. Латинська мова для юридичних факультетів : навч. посібник / С. П. Ничаюк. – К. : КНЕУ, 2006. – 204 с.
10. Оленич Р. М. Латинська мова : підручник для вузів / Р. М. Оленич . – [2-ге вид., випр.]. – Львів : Світ, 2001 . – 352 с.

11. Сенів М. Г. Латинська мова : підруч. для студ. гуманіт. ф-тів / М. Г. Сенів, І. Г. Альошина ; Донец. нац. ун-т. – вид. 3-тє, допов. і поліпш. – Д. : Ноулідж, 2009. – 350 с.
12. Ставнюк В. Латинська мова : навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів / В. Ставнюк. – К. : «Аквілон-Плюс», 2009. – 352 с.
13. Сурілова Ю. М. Латинська мова : навч. посібник для студ. філол. спец. вищих навч. закл. / Ю. М. Сурілова ; Черкаський національний ун-т ім. Богдана Хмельницького. – Черкаси : [б.в.], 2006. – 140 с.
14. Хоміцька З. М. Латинська мова : підручник / З. М. Хоміцька. – Харків : «Право», 2004. – 256 с.
15. Цимбалюк Ю. В. Латинські прислів'я і приказки / Ю. В. Цимбалюк. – К. : Вища школа, 1990. – 434 с.
16. Цимбалюк Ю. В. Латинські прислів'я і приказки / Ю. В. Цимбалюк. – К. : Вища школа, 1990. – 434 с.
17. Шведов С. А. Латинська мова : підруч. для студ. гуманіт. ф-тів ун-тів / С. А. Шведов ; Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. – 2-ге вид., випр. та допов. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2013. – 387 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://latinum.ru/load>.
2. <http://www.lingualatina.ru>.
3. <http://www.latinlanguage.org/latin/history.asp>

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Студент має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями провідних засад освітнього менеджменту, економіки, права тощо;
- вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення аудиторних занять;
- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку;
- отримати індивідуальні консультації у викладача.

Студент зобов'язаний:

- відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, запізнення на заняття допускається тільки з поважних причин;
- брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, дотримуватися правил етичної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача;
- виконати проєктне завдання
- , підготовка якого є обов'язковою умовою допуску до заліку. Студент, який не подав заповнену проєктну заявку, до заліку не допускається.
- набрати під час вивчення навчальної дисципліни мінімум 60 балів.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацьовувати впродовж **двох тижнів** після

завершення дії поважної причини і при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальних графік відвідування тощо).

Політика щодо академічної доброчесності. Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020 (<https://drive.google.com/file/d/1YOj2QK3xW-03evO8Tkg1o3ZKUAbBL-VH/view>)). У процесі навчання та при підготовці проектної заявки забороняються плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування, хабарництво.

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

Розподіл балів

Види контролю	Кількість	Бали	Максимальна кількість балів
Робота на лекційному занятті	5	2	10
Робота на практичному занятті	8	7	56
Самостійна робота	9	1	9
Усього:			75
Залік:			25
Разом:			100